

EUROOPA KOHTU OTSUS

22. veebruar 1990*

Sotsiaalkindlustus – Õigus perehüvitistele juhul, kui töökohariigi siseriikliku õigusaktiga nõutakse ettenähtud tingimuste täitmist riigi territooriumil

Kohtuasjas C-228/88,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel esitatud Bayerisches Landessozialgerichti eelotsusetaotlus, millega soovitakse nimetatud kohtus pooleliolevas menetluses järgmiste poolte vahel:

Giovanni Bronzino, elukoht Augsburg (Saksamaa Liitvabariik),

ja

Kindergeldkasse, Nürnberg (Saksamaa Liitvabariik),

eelotsust sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamist ühenduse piires liikuvate töötajate ja nende pereliikmete suhtes käsitleva nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 (nagu seda on muudetud ja ajakohastatud nõukogu 2. juuni 1983. aasta määrusega (EMÜ) nr 2001/83, EÜT 1983, L 230, lk 6, I lisa) artikli 3 lõike 1 ja artikli 73 lõike 1 tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS

koosseisus: president O. Due, kodade esimehed F. A. Schockweiler ja M. Zuleeg, kohtunikud T. Koopmans, G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida ja G. C. Rodríguez Iglesias,

kohtujurist: F. G. Jacobs,

kohtusekretär: kohtusekretäri asetäitja J. A. Pompe,

olles läbi vaadanud märkused, mille esitasid:

- põhikohtuasja hageja Giovanni Bronzino, esindaja: Sozialsekretär Luciano Fazi,
- Saksamaa Liitvabariik, esindajad: Martin Seidel ja professor Meinhard Hilf,
- Madalmaade valitsus, esindaja: välisministeeriumi asepeasekretär Henri Johan Heinemann,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

– Portugali valitsus, esindajad: Euroopa ühenduse asjade osakonna õigustalituse juhataja Luís Inez Fernandes ning rahvusvaheliste suhete ja sotsiaalkindlustuslepingute osakonna asedirektor Sebastião Pizarro,

– Itaalia valitsus, esindaja: välisministeeriumi õigusosakonna juhataja professor Luigi Ferrari Bravo, keda abistas riigi esindaja Pier Giorgio Ferri,

– Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: õigustalituse ametnik Jürgen Grünwald,

arvestades suuliseks menetluseks koostatud ettekannet ja 19. septembri 1989. aasta suulist menetlust,

kuulanud 17. oktoobri 1990. aasta istungil ära kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

Põhjendused

1. Oma 21. juuli 1988. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 8. augustil 1988, saatis Bayerisches Landessozialgericht EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Euroopa Kohtule eelotsuse saamiseks küsimuse sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamist ühenduse piires liikuvate töötajate ja nende pereliikmete suhtes käsitleva nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 (nagu seda on muudetud ja ajakohastatud nõukogu 2. juuni 1983. aasta määrusega (EMÜ) nr 2001/83, EÜT 1983, L 230, lk 6, I lisa) artikli 3 lõike 1 ja artikli 73 lõike 1 tõlgendamise kohta.

2. Nimetatud küsimus tekkis seoses kohtuvaidlusega selle üle, et Kindergeldkasse (lastetoetustekassa, edaspidi „kassa”) keeldus andmast Bronzinole, kes on Saksamaa Liitvabariigis töötav Itaalia töötaja, Bundeskindergeldgesetzi (föderaalseadus lastetoetuste kohta, edaspidi „BKGG”) artikli 2 lõikes 4 sätestatud toetust tema Ercolanos (Itaalias) elavate laste Rosa, Nunzia ja Vincenzo eest, kes on registreeritud sealses tööturuametis töötajatenä.

3. Kassa keeldumise põhjuseks oli asjaolu, et Bronzino lapsed ei ole tööturuameti käsutuses BKGG kohaldamisalasse kuuluval territooriumil, mis on töötute ülalpeetavate 16–21-aastaste laste eest toetuse maksmise tingimus.

4. Sozialgericht Augsburg kohustas kassat maksma Bronzinole toetusi, mida ta taotles. Kassa kaebas otsuse edasi Bayerisches Landessozialgerichti, kes leidis, et kohtuvaidlus tõstatab

küsimuse BKGK ühenduse õigusega kokkusobivusest ning peatas menetluse ja saatis Euroopa Kohtule eelotsuse saamiseks järgmise küsimuse:

„Kas määruse (EMÜ) nr 1408/71 artikli 73 lõiget 1 ja artikli 3 lõiget 1 või muid ühenduse õiguse sätteid tuleb tõlgendada selliselt, et võõrtöötajal on õigus saada töökohariigi peretoetusi isegi juhul, kui tema perekonnaliige on töötuna registreeritud ja valmis tööle asumise ühes oma elukohariigis ja selle riigi õigusnormide alusel või ei saa seal alustada või jätkata kutsealast väljaõpet kohtade puudumise tõttu õppeskeemides, samas kui töökohariigi siseriiklik õigusakt nõuab, et need tingimused oleksid täidetud selle riigi territooriumil?”

5. Täpsemad andmed põhikohtuasja faktiliste asjaolude, menetluse käigu ning Euroopa Kohtule esitatud kirjalike märkuste kohta on esitatud suuliseks menetluseks koostatud ettekandes ning edaspidi mainitakse või käsitletakse neid niivõrd, kui see on vajalik Euroopa Kohtu põhjenduste selgitamiseks.

6. Võttes arvesse kohtuasja faktilisi asjaolusid, nagu siseriiklik kohus need esitas, tuleb järeldada, et nimetatud kohus soovib oma küsimusega sisuliselt teada saada, kas määruse (EMÜ) nr 1408/71 artikli 73 lõiget 1 ja artikli 3 lõiget 1 või muid ühenduse õiguse sätteid tuleb tõlgendada selliselt, et kui teatavaid perehüvitisi ette nägevas liikmesriigi õigusaktis sätestatakse nende hüvitiste saamise tingimusena, et töötaja perekonnaliige peab olema registreeritud töötuna selle õigusakti kohaldamisalasse kuuluva territooriumi tööturuametis, siis tuleb see tingimus lugeda täidetuks ka juhul, kui kõnealune perekonnaliige on registreeritud töötuna selle liikmesriigi tööturuametis, kus ta elab.

7. Määruse 1408/71 artiklis 73, nagu seda on muudetud nõukogu 30. oktoobri 1989. aasta määrusega (EMÜ) nr 3427/89 (EÜT 1989, L 331, lk 1), mis asendab eelotsusetaotluse ajal kehtinud versiooni, kuid muudab seda üksnes füüsilisest isikust ettevõtjatele kohaldamise ja Prantsusmaa erikorra kaotamise osas, sätestatakse et „töötajal või füüsilisest isikust ettevõtjal, kelle suhtes kehtivad liikmesriigi õigusaktid, on õigus saada teise liikmesriigi territooriumil elavate pereliikmete eest esimese riigi õigusaktides ettenähtud perehüvitisi, nii nagu elaksid pereliikmed selles riigis, ning arvestades VI lisa sätteid”. Artikli 1 punkti u alapunktis i on määratletud, et perehüvitised on „kõik perekonna väljaminekute katmiseks antavad rahalised või mitterahalised hüvitised, mida antakse artikli 4 lõike 1 punktis h osutatud õigusaktide alusel, välja arvatud II lisa osutatud spetsiaalsed sünnitoetused”. Artikli 4 lõike 1 punktis h sätestatakse, et määrust kohaldatakse kõikide perehüvitisi käsitlevate õigusaktide suhtes, ning Saksamaa Liitvabariik oli BKGK kuulutanud selliseks õigusaktiks (EÜT 1980, C 139, lk 1), täites liikmesriikidele artiklist 5 tulenevat kohustust määrata kindlaks artikli 4 lõikes 1 nimetatud õigusaktid ja skeemid.

8. Saksamaa Liitvabariigi valitsus tunnistab, et kõnealuse hüvitise eesmärk on aidata perekondadel katta oma 16–21-aastaste töötute laste ülalpidamiskulusid. Ta leiab aga, et artikkel 73 hõlmab üksnes harilikke perehüvitisi ehk selliseid, mille andmise tingimused lähtuvad töötaja perekonna sotsiaalsest koormusest, mitte aga hüvitisi andva riigi erilisest olukorrast, nagu vaidlusaluse toetuse puhul.

9. Saksamaa Liitvabariigi valitsus leiab, et BKGK artikli 2 lõikes 4 sätestatud hüvitise eesmärk on leevendada Saksamaa Liitvabariigi tööturu kriitilisest seisundist tulenevat olukorda, mistõttu on õigustatud nõue, et töötajad peavad end registreerima selle riigi tööturuametis.

10. Saksamaa Liitvabariigi valitsus leiab ka, et määruse 1408/71 artikliga 73 kaotatakse üksnes territoriaalne viide elukohaga seotud tingimustest ning seda ei kohaldata muude objektiivselt põhjendatud tingimuste suhtes, nagu eespool nimetatud tingimus.

11. Tuleb märkida, et artiklit 73 kohaldatakse artikli 1 punkti u alapunktis i määratletud perehüvitiste suhtes. Antud juhul kõne all olevad hüvitised kuuluvad selle määratluse alla, kuna nende eesmärk on aidata perekondadel katta töötute laste ülalpidamisega seotud rahalisi kulutusi. Tuleb märkida, et Saksamaa Liitvabariik ise on neid hüvitisi nii oma õigusaktis kui ka Saksamaa Liitvabariigi valitsuse poolt komisjonile tehtud deklaratsioonis nimetanud perehüvitisteks.

12. Artikli 73 eesmärk on vältida olukorda, kus liikmesriik keeldub perehüvitisi andmast seetõttu, et töötaja perekonnaliige ei ela selles liikmesriigis, kes hüvitist maksab. Selline keeldumine takistaks ühenduse töötajatel liikumisvabadust kasutada ning seega tõkestaks seda vabadust. Sellest tuleneb, et teatavate perehüvitiste saamise tingimus, mille kohaselt töötaja laps peab olema registreeritud hüvitisi andva liikmesriigi tööturuametis ning mida on võimalik täita üksnes juhul, kui laps elab selle riigi territooriumil, kuulub artikli 73 kohaldamisalasse ja tuleb seepärast lugeda täidetuks ka juhul, kui laps on registreeritud selle liikmesriigi tööturuametis, kus ta elab.

13. Saksamaa Liitvabariik väidab artikli 73 sellise tõlgenduse osas vastu, et kui seda sätet käesoleval juhul kohaldataks, siis puuduks Saksamaa Liitvabariigi tööturuametil täielikult võimalus vabaneda taotlejale hüvitiste maksmisest, pakkudes kõnealusele perekonnaliikmele tööd.

14. See argument võib olla asjakohane töötushüvitise puhul, kuid sellele tuginedes ei saa keelduda töötajate lapse vanematele antava perehüvitise maksmisest. Määruse (EMÜ) nr 1408/71 kohaldamisest tulenevad probleemid, millele Saksamaa Liitvabariigi valitsus viitab, ei saa seada kahtluse alla nimetatud määruse ühe sätte tõlgendust, mille aluseks on selle sõnastus ja eesmärk.

15. Eeltoodust tuleneb, et teisi ühenduse õiguse sätteid ei ole vaja arvesse võtta; siseriikliku kohtu esitatud küsimusele tuleb vastata, et sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamist ühenduse piires liikuvate töötajate ja nende pereliikmete suhtes käsitleva nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 artiklit 73 tuleb tõlgendada selliselt, et kui teatavaid perehüvitisi ette nägevas liikmesriigi õigusaktis sätestatakse nende hüvitiste saamise tingimusena, et töötaja perekonnaliige peab olema registreeritud töötuna selle õigusakti kohaldamisalasse kuuluva territooriumi tööturuametis, siis tuleb see tingimus lugeda täidetuks ka juhul, kui kõnealune perekonnaliige on registreeritud töötuna selle liikmesriigi tööturuametis, kus ta elab.

Kohtukulud

16. Saksamaa Liitvabariigi valitsuse, Itaalia valitsuse, Portugali valitsuse, Madalmaade valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukuludid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus siseriiklikus kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

EUROOPA KOHUS,

vastuseks Bayerisches Landessozialgerichti 21. juuli 1988 otsusega esitatud eelotsuseküsimusele otsustab:

Sotsiaalkindlustuskeemide kohaldamist ühenduse piires liikuvate töötajate ja nende pereliikmete suhtes käsitleva nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 artiklit 73 tuleb tõlgendada selliselt, et kui teatavaid perehüvitisi ette nägevas liikmesriigi õigusaktis sätestatakse nende hüvitiste saamise tingimusena, et töötaja perekonnaliige peab olema registreeritud töötuna selle õigusakti kohaldamisalasse kuuluva territooriumi tööturuametis, siis tuleb see tingimus lugeda täidetuks ka juhul, kui kõnealune perekonnaliige on registreeritud töötuna selle liikmesriigi tööturuametis, kus ta elab.

Due

Shockweiler

Zuleeg

Koopmans
Iglesias

Mancini

Moitinho de Almeida

Rodríguez

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 22. veebruaril 1990 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

J.-G. Giraud

O. Due